

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Ndz/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 2020200137
Dátum vydania rozhodnutia: 10.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2020200137.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členov senátu JUDr. Eriky Šobichovej a Mgr. Petra Melichera v právnej veci žalobcu: A. E., F.. XX. Z. XXXX, Q. T. E. XXXX/XX, XXX XX C. J., právne zastúpený: Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o, Nám. SNP 3, Trnava, IČO: 36 857 548, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Lazovná 63, 974 01 Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 6. apríla 2020, číslo 100751005/2020, o námietke zaujatosti uplatnenej žalobcom voči predsedníčke senátu 20 S - sudkyňi Mgr. Monike Kadlicovej z rozhodovania a prejednávania veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 20S/80/2020, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Trnave Mgr. Monika Kadlicová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 20S/80/2020.

Odôvodnenie

O d ô v o d n e n i e

1. Podaním zo dňa 30. októbra 2020 žalobca vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňi Krajského súdu v Trnave a predsedníčke senátu 20 S - Mgr. Monike Kadlicovej. Dôvodom majú byť objektívne pochybnosti o nezaujatosti sudkyne pre jej pomer k žalovanému spôsobený pracovnou skúsenosťou sudkyne.

2. Žalobca pri tom poukázal na verejne prístupný motivačný list a životopis zo dňa 30. novembra 2016. Z týchto vyplýva, že sudkyňa Mgr. Monika Kadlicová pracovala v pozícii „exekútor, právnik“ zamestnaná u zamestnávateľa Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky, pracovisko Trnava odo dňa 1. mája 1998 do dňa 30. septembra 1999 a u totožného zamestnávateľa v pozícii „metodik oddelenia daňového exekučného konania“ vo funkcii odborného radcu v štátnej službe odo dňa 1. októbra 1999 do dňa 15. mája 2004. Podľa žalobcu uvedený zamestnávateľ Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky je univerzálnym právnym predchodcom žalovaného - Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky

3. O tvrdenej zaujatosti sudkyne má svedčať aj skutočnosť, že nevyhovela prevažnej väčšine žalôb

smerujúcich proti žalovanému. Naopak správnym žalobám smerujúcim proti iným orgánom verejnej správy bolo vyhovené v podstatne väčšej miere. Odkázal pri tom aj na štatistiku vyplývajúcu z verejne prístupných rozhodnutí sudkyne na službe SLOV-LEX.

4. Napokon žalobca poukázal na tzv. teóriu zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale sa musí ako taký javiť aj objektívne v očiach účastníkov konania. Vo vzťahu k tejto objektívnej stránke nezávislosti a nestrannosti sudcu poukázal na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva („ďalej len ESLP“) veci Piersack proti Belgicku ako aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. júna 2015, sp. zn. 3 Ndt 8/2015.

5. Vo vyjadrení zo dňa 5. novembra 2020 sudkyňa Mgr. Monika Kadlicová vo vzťahu k objektívne javiacej sa zaujatosti uviedla, že sídlo Finančnej správy Slovenskej republiky je v Banskej Bystrici, pričom s jeho zamestnancami sa nepozná a nemá s nimi ani žiaden osobitný vzťah. Rovnaké platí aj o pôvodných zamestnancoch Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky, pobočka Trnava. V justícii pôsobí už 16 rokov.

6. V žiadnej z vecí vedených na správnom súde, v ktorých vystupuje na strane žalovaného Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, nevydala rozhodnutie ako zamestnanec orgánu verejnej správy a ani sa nepodieľala na príprave takéhoto rozhodnutia.

7. Poukázala tiež na skutočnosť, že vo veciach senátneho rozhodovania sa vždy hlasovalo pomerom hlasov 3:0 a k žiadnemu z rozhodnutí sa nepripojilo odlišné stanovisko.

8. Vo vzťahu k uvedenej štatistike žalobcu o úspešnosti žalobcov v závislosti od žalovaného orgánu verejnej správy sudkyňa uviedla, že si takúto štatistiku nevedie a poukázala aj na úskalía vedenia si takejto štatistiky, ktorá by mohla viesť vo svojich dôsledkoch k tomu, že by vyrovnáť nepriaznivý pomer rozhodovala podľa pomyselného takto sledovaného skóre v snahe a nie podľa skutkových a právnych okolností prípadov.

9. Podľa § 87 ods. 1 S.s.p. sudca správneho súdu je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti, alebo ak konal, či rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy.

10. Podľa § 87 ods. 3 S.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu správneho súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

11. Podľa § 90 ods. 1 S.s.p. účastník konania má právo z dôvodov uvedených v § 87 uplatniť námietku zaujatosti.

12. Podľa § 90 ods. 2 S.s.p. v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa účastník konania podávajúci námietku o dôvode vylúčenia dozvedel a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, správny súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému správnenému súdu nepredkladá. Ustanovenie § 58 ods. 1 sa nepoužije.

13. Podľa § 91 ods. 1 S.s.p. námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa účastník konania dozvedel o dôvode, pre ktorý je sudca správneho súdu vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti správny súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému správnenému súdu nepredkladá.

14. Podľa § 91 ods. 3 S.s.p. ak námietka zaujatosti spočíva v dôvodoch podľa § 87 ods. 3, správny súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému správnenému súdu nepredkladá.

15. Podľa § 92 ods. 1 S. s. p. správny súd predloží vec s vyjadrením namietaného sudcu nadriadenému správneému súdu do siedmich dní od uplatnenia námietky zaujatosti.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) posúdil námietku zaujatosti vznesenú voči sudkyňi Krajského súdu v Trnave a predsedníčke senátu 20 - Mgr. Monike Kadlicovej vzhľadom na jej pomer k veci, k účastníkom konania a ich zástupcom, túto prejednal v intenciách právnej úpravy § 87 a nasl. S.s.p. a dospel k záveru, že nie je zákonný dôvod na vylúčenie dotknutej sudkyne.

17. Účelom § 87 S.s.p. citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

18. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci je na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti. Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností.

19. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 87 až § 91 S.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

20. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami S.s.p., ale tiež judikatúrou ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

21. ESĽP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESĽP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

22. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

23. V posudzovanom prípade by podľa žalobcu mala byť sudkyňa Mgr. Monika Kadlicová vylúčená pre pomer k účastníkovi konania - žalovanému. Dôvody možnej predpojatosti žalobca vyvodzuje predovšetkým z profesionálnej skúsenosti sudkyne, nakoľko v rokoch 1998 až 2004 bola zamestnankyňou Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky - orgánu verejnej správy v oblasti daní, ktorá mala byť podľa žalobcu univerzálnym právnym predchodcom Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky.

24. V zmysle citovaného § 87 ods. 1 S.s.p., dôvod vylúčenia sudcu správneho súdu z prejednávania a rozhodovania vecí je daný, aj ak tento rozhodoval vo veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy. Za kvalifikovaný pomer sudcu správneho súdu teda zákon považuje aj predchádzajúcu činnosť sudcu, ak konal či rozhodoval v danej administratívnej veci ako zamestnanec orgánu verejnej správy. Vzhľadom na časový odstup 16 rokov, ktorý uplynul od času, kedy bola sudkyňa Mgr. Monika Kadlicová zamestnankyňou orgánu verejnej správy je zrejmé, že v konkrétnej veci nemohla konať, rozhodovať, no ani len teoreticky s ňou prísť do styku. Žalobca napokon toto ani netvrdí.

25. Najvyšší súd však pri citovanom ustanovení § 87 ods. 1 S.s.p. poukazuje na skutočnosť, že samotný zákonodarca predpokladá eventualitu, že sa zamestnanci orgánov verejnej správy stanú neskôr sudcami správnych súdov. Na uvedenej pracovnej skúsenosti sudkyne Mgr. Moniky Kadlicovej teda nie je nič neobvyklé, čo by mohlo samé o sebe vzbudiť legitímne pochybnosti o jej zaujatosti v prospech žalovaného. Práve skutočnosť, že personálny substrát súdu tvoria sudcovia s rôznou profesionálnou expertízou získanou či už ako zamestnanci orgánov verejnej správy alebo hoc aj pri výkone advokátskej činnosti, a nie len tzv. kariérni sudcovia, je skutočným bohatstvom každého súdu.

26. Pokiaľ preto žalobca namieta zaujatosť sudkyne Mgr. Moniky Kadlicovej len na základe skutočnosti, že bola v minulosti zamestnankyňou už neexistujúceho Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky, nemožno ju považovať za dôvodnú. Žalobca neuviedol žiadnu argumentáciu aj vo svetle jemu prezentovanej tzv. teórie zdania, ktorá by viedla k legitímnym pochybnostiam o nezaujatosti sudkyne Mgr. Kadlicovej vo vzťahu k žalovanému spočívajúcej napríklad v skutočnosti, že by účastník jej bol osobou blízkou (§ 116 OZ), ďalej tiež jej priateľský alebo nepriateľský vzťah k účastníkovi konania a samozrejme, nakoľko žalovaný je orgánom verejnej správy ani k jednotlivým jeho zamestnancom.

27. Pokiaľ si žalobca pri svojej argumentácii smerujúcej k vykresleniu sudkyne Mgr. Moniky Kadlicovej a jej rozhodovania v prospech žalovaného pomáha štatistikami o úspešnosti žalobcov pri správnych žalobách v závislosti od žalovaného orgánu verejnej správy, najvyšší súd uvádza, že žalobcom prezentovaná štatistika nemá žiadnu výpovednú hodnotu a možno jednoducho nájsť množstvo iných vysvetlení rozdielnej úspešnosti žalobcov v podaných žalobách spočívajúcich v náročnosti právnych sporov v oblasti daní, poplatkov a ciel alebo ad absurdum hoc aj len v kvalite právnych služieb poskytovaných advokátmi špecializujúcich sa na túto oblasť práva.

28. Vychádzajúc z vyššie citovaných zákonných ustanovení, konštantnej judikatúry a procesných zásad, najvyšší súd v danej veci nemohol považovať dôvody, ktoré uviedol žalobca v námietke zaujatosti zo dňa 30. októbra 2020, za dôvody pre vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Trnave a predsedníčky senátu 20 S, Mgr. Moniky Kadlicovej, z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 20S/80/2020.

29. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.